

Informatie

Werkwijze nationale veiligheid

De strategie en de werkwijze

De werkwijze is de praktische uitwerking van de strategie nationale veiligheid. Die strategie heeft tot doel om de vijf vitale belangen van de Nederlandse samenleving te beschermen. Het kabinet hanteert de werkwijze om verschillende dreigingen met elkaar te kunnen vergelijken en zo beslissingen te kunnen nemen, vanuit een overzicht over de nationale veiligheid als geheel: wat zijn de meest urgente bedreigingen, wat moeten we doen om deze te voorkomen en hoe moet ons land reageren als het toch misgaat?

De strategie nationale veiligheid onderscheidt de volgende – nog steeds relevante – soorten dreigingen:

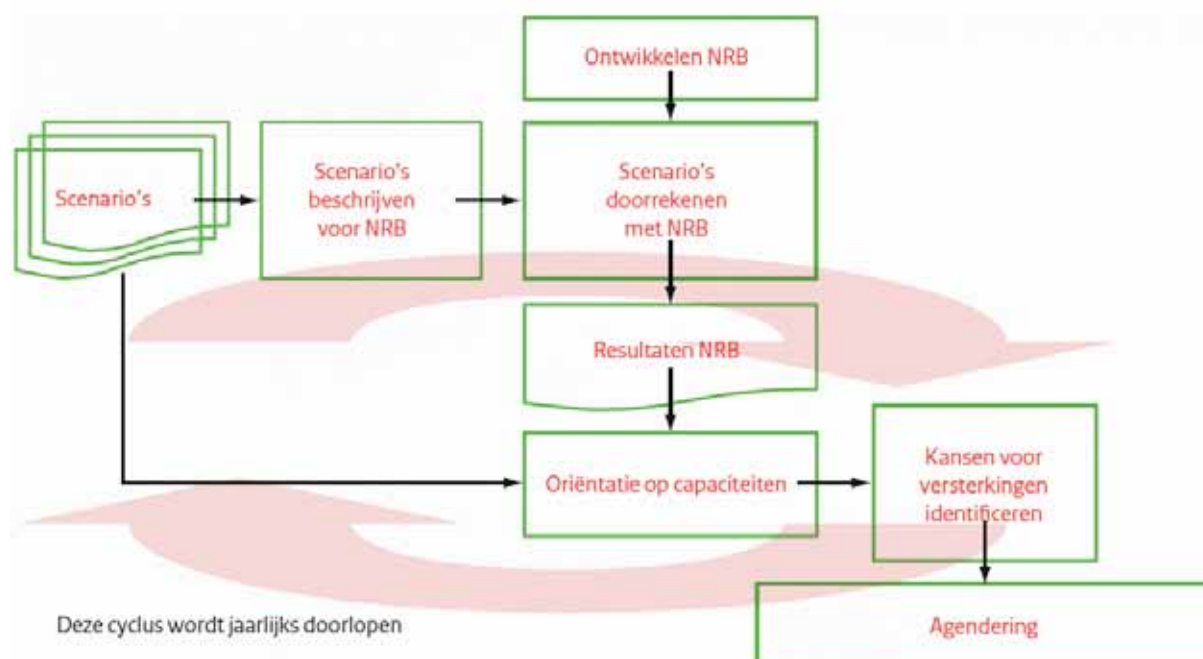
1. Aantasting van de internationale vrede en veiligheid
2. Chemische, biologische, radiologische en nucleaire dreiging (CBRN)
3. Terrorisme
4. Internationaal georiënteerde criminaliteit

5. Sociale kwetsbaarheid
6. Digitale onveiligheid
7. Economische onveiligheid
8. Klimaatverandering en natuurrampen
9. Uitbraak infectieziekten en dierziekten.

De werkwijze: een jaarlijks proces in meerdere stappen

De werkwijze is een proces dat elke 12 maanden wordt doorlopen (zie ook het factsheet strategie nationale veiligheid). Het proces begint met het analyseren van mogelijke dreigingen en het eindigt met de uitvoering van het besluit van het kabinet over hoe de nationale veiligheid te versterken. Voor de uitvoering van de werkwijze is een leidraad ontwikkeld. Deze leidraad geeft een beschrijving van de gebruikte methode van scenario-ontwikkeling, nationale risicobeoordeling en capaciteitanalyse.

Schematisch weergegeven ziet de werkwijze er zo uit:

Eerste stap: beschrijving van dreigingen

De eerste stap van het proces is de analyse: onderzocht wordt welke dreigingen op Nederland af (kunnen) komen en wat de mogelijke gevolgen voor de nationale veiligheid zijn. Zoveel mogelijk relevante dreigingen worden in beeld gebracht. Dit wordt een all hazard aanpak genoemd. Voor de impactanalyse is niet relevant of de dreiging een moedwillig karakter heeft, bijvoorbeeld een terroristische aanslag, of een niet-moedwillige oorzaak, zoals een ongeval met gevaarlijke stoffen.

Voor de analyse worden scenario's ontwikkeld. Dit zijn beschrijvingen van incidenten die gevolgen (kunnen) hebben voor één of meer vitale belangen en dus voor de nationale veiligheid. De vitale belangen zijn:

1. territoriale veiligheid,
2. fysieke veiligheid,
3. economische veiligheid,
4. ecologische veiligheid,
5. sociale en politieke stabiliteit.

Alle scenario's die worden gemaakt, kunnen gebeuren. Maar ze zijn niet allemaal even waarschijnlijk. Bij het beschrijven van de scenario's wordt rekening gehouden met bestaand beleid en bestaande maatregelen voor preventie, preparatie en respons. De scenario's hebben een tijdshorizon van 5 jaar. Dit betekent dat het beschreven incident zich tussen nu en 5 jaar kan voordoen. Eenmaal gemaakte scenario's worden jaarlijks beoordeeld op actualiteit en realiteit. Indien nodig vindt aanpassing plaats.

Tweede stap: vergelijking van de risico's

Als de scenario's klaar zijn, worden ze in de nationale risico-beoordeling (NRB) met elkaar vergeleken. De NRB is een wetenschappelijk verantwoord instrument. De vergelijking gebeurt op basis van impactcriteria en de waarschijnlijkheid. Impact en waarschijnlijkheid vormen gezamenlijk het risico van een scenario. Impactcriteria zijn onder meer: het aantal doden of gewonden, de economische schade, de verstoring van het dagelijks leven en de sociaalpsychologische gevolgen (angst en woede). De waarschijnlijkheid is de verwachting over het optreden van het incident met zijn beschreven gevolgen in de komende vijf jaar.

De vergelijking van de scenario's mondt uit in een risicodiagram. De "impact" staat op de verticale as en de "waarschijnlijkheid" op de horizontale as.

Derde stap: analyse van capaciteiten

Uit de plaats van een scenario in het risicodiagram kan een prioriteit van aanpak of van analyse van capaciteiten worden bepaald. In deze derde stap wordt onderzocht op welke wijze de waarschijnlijkheid van het incident kan worden verkleind (preventie) en wat er nodig is om het incident te kunnen beheersen mocht het zich voordoen (preparatie, respons).

Bij deze analyse wordt niet alleen gekeken naar capaciteiten - mensen, materieel, kennis, vaardigheden, procedures etc. - van de rijksoverheid. De rijksoverheid heeft weliswaar de regie voor versterking van de nationale veiligheid, maar voor een veilig leefklimaat in Nederland is de inzet van iedereen nodig: ook van gemeenten en veiligheidsregio's, kennisinstellingen, uitvoeringsorganisaties, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en internationale partners, en uiteindelijk de burger zelf.

De uitkomsten van deze analyse worden opgenomen in de zogeheten bevindingenrapportage.

Vierde stap: advies aan de Ministerraad over versterking nationale veiligheid

De bevindingenrapportage is de basis voor een advies aan de Ministerraad. In dit advies wordt de Ministerraad voorgesteld op welke terreinen de nationale veiligheid moet worden versterkt.

Vijfde stap: rapportage aan de Tweede Kamer en uitvoering besluit Ministerraad

De bevindingenrapportage en het besluit van de ministerraad wordt jaarlijks aan de Tweede Kamer aangeboden in de vorm van de voortgangsbrief nationale veiligheid. Daarbij wordt ook aangegeven welke maatregelen (bijvoorbeeld beleid, wetgeving, planvorming) in gang worden gezet om de nationale veiligheid te versterken.

Voor meer informatie, zie de volledige tekst van de strategie nationale veiligheid en de methode zoals beschreven in het document 'Werken met scenario's, Risicobeoordeling en capaciteiten in de Strategie Nationale Veiligheid'.